ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 6010
Ημερομ. Κατάθεσης: 15/4/2021

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Α΄ ΑΘΗΝΩΝ

12 Απριλίου 2021

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους Υπουργούς: α) Παιδείας και Θρησκευμάτων, κ. Νίκη Κεραμέως, και β) Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κυριάκο Πιερρακάκη.

Θέμα: «Τηλεκπαίδευση: σοβαρές καταγγελίες από το Παρατηρητήριο για την Παιδεία και βαριές σκιές αδιαφάνειας.»

Κυρία και Κύριε Υπουργέ,

Στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου για την Παιδεία έχει δημοσιευθεί αναλυτικό άρθρο για την τηλεκπαίδευση και τη σύμβαση με την εταιρία Cisco, το οποίο αναδεικνύει σωρεία ζητημάτων. Συγκεκριμένα, υπό μορφή ερωταπαντήσεων αναφέρει τα εξής:

«***1. Είναι «δωρεάν» η τηλεκπαίδευση;***

Παρότι το υπουργείο Παιδείας επέμενε για ένα χρόνο πως η πλατφόρμα είναι δωρεάν, τα έγγραφα που δημοσιεύτηκαν αποτυπώνουν κόστος 2 εκατομμυρίων €.

Η Cisco παρέχει 3 εκδόσεις της πλατφόρμας Webex με διαφορετικό κόστος ανά μήνα και διαφορετικές δυνατότητες ως προς τον αριθμό των συμμετεχόντων, τη διάρκεια της συνεδρίας, τη δυνατότητα καταγραφής από τους χρήστες, την ποιότητα ήχου και εικόνας, το διαμοιρασμό αρχείων.

Οι 3 εκδόσεις είναι η Free (χωρίς κόστος αλλά με αρκετούς περιορισμούς στις δυνατότητες – είναι ο τύπος λογαριασμού που έχουν φτιάξει οι μαθητές για να συμμετέχουν στα τηλεμαθήματα), η Starter (14€/μήνα) και η Business (27€/μήνα). Υπάρχει επίσης η δοκιμαστική έκδοση (free trial), η οποία παρέχεται για 90 ημέρες χρήσης.

Η αρχική συμφωνία ήταν για χρήση της δοκιμαστικής έκδοσης.

Όπως αποτυπώνεται στις δημοσιευμένες συμβάσεις, η τυπική εγγύηση της Cisco δεν ισχύει για τη δοκιμαστική έκδοση, με την εταιρία να αποποιείται κάθε ευθύνη που σχετίζεται με την ποιότητα, την καταλληλότητα και την τεχνική υποστήριξη της πλατφόρμας.

Με τη λήξη της δοκιμαστικής περιόδου και ορισμένες μικρές παρατάσεις, τον Ιανουάριο του 2021 αναζητήθηκε τρόπος πληρωμής της Cisco. Για το σκοπό αυτό έγινε «ρεσάλτο» στο ΣΥΖΕΥΞΙΣ-2, το οποίο αποτελεί δημόσιο έργο για τη δημιουργία τηλεπικοινωνιακού δικτύου για το σύνολο του Ελληνικού Δημοσίου (η σχετική πράξη στη Δι@υγεια).

2. Είχε προβλήματα η δοκιμαστική έκδοση της Cisco;

Η σύμβαση του υπουργείου Παιδείας με τη Cisco στις 9 Νοεμβρίου 2020 αναφέρει πως η «δωρεάν» παραχώρηση της πλατφόρμας λήγει στις 11 Ιανουαρίου 2021 και ότι εναπόκειται στο υπουργείο να αποφασίσει αν και σε ποια έκταση θα κάνει χρήση του Webex.

Αναφέρει επίσης πως η «δωρεάν» παραχώρηση περιορίζεται σε «30.000 ταυτόχρονες συναντήσεις με 700.000 συμμετέχοντες». Παρόμοια, η σύμβαση στις 11 Σεπτεμβρίου 2020 αφορά σε «16.000 ταυτόχρονες συναντήσεις με 400.000 συμμετέχοντες». Αυτό εξηγεί τις συνεχείς δυσλειτουργίες της πλατφόρμας, όπως και την καθολική κατάρρευση του συστήματος το Νοέμβριο του 2020.

Παράλληλα, η δοκιμαστική έκδοση του Webex δεν είχε ενεργοποιημένη την επιλογή κρυπτογράφησης από άκρο σε άκρο (end-to-end encryption). Δηλαδή δεν υπήρχε εγγύηση πως τα δεδομένα προστατεύονται και διαβάζονται μόνο στα δύο άκρα: τον αποστολέα και τον παραλήπτη με αποτέλεσμα τα προσωπικά δεδομένα να είναι ευάλωτα από εχθρικούς τρίτους.

3. Πως γίνεται η πληρωμή;

Το δημόσιο έργο ΣΥΖΕΥΞΙΣ-2 αποτελεί υλοποίηση του Δικτύου Δημοσίου Τομέα, το οποίο θεσμοθετήθηκε με το Ν. 3979/2011 και παρέχει υπηρεσίες τηλεφωνίας, internet, video κλπ. σε μειωμένο κόστος και σε 34.000 κτήρια του Ελληνικού Δημοσίου.

Η υπουργός Παιδείας Νίκη Κεραμέως έχει δίκιο όταν αναφέρει ότι οι βασικές συμβάσεις, με τις οποίες το Δημόσιο πληρώνει τώρα τη Cisco, υπογράφηκαν από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Όμως οι συμβάσεις υπογράφηκαν με τη Huawei και όχι με τη Cisco. Η έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αιτιολογεί την αντικατάσταση του πρώτου προμηθευτή (Huawei) με τον δεύτερο (Cisco) αναφέροντας πως η δεύτερη επιλογή είναι πιο οικονομική…

Ωστόσο, η διαφορά που προκύπτει είναι 25 € για συμβάσεις ύψους 2,5 εκατ. €. Παράλληλα, οι τροποποιήσεις προβλέπουν παροχή υπηρεσιών της Cisco για 12 μήνες ενώ η συμφωνία με τη Huawei προέβλεπε υπηρεσίες για 36. Με τον τρόπο αυτό τριπλασιάζεται το κόστος σε βάθος τριετίας.

4. Υπάρχει συσχέτιση κλειστών σχολείων & συμβάσεων;

Από το Μάρτιο του 2020 έως τον Ιανουάριο του 2021 τα σχολεία έμειναν κλειστά για 99 σχολικές ημέρες. Καθολικά κλειστά ήταν για 64 ημέρες, ενώ για 35 ημέρες ήταν κλειστά κατά τόπους με την τηλεκπαίδευση να είναι περιορισμένη σε μερικά σχολεία ή ακόμα και σε επιμέρους τμήματα.

Ήταν η δυναμική της πανδημίας που ανάγκασε το υπουργείο Παιδείας να επαναδιαπραγματευτεί με τη Cisco ή οι διαθέσιμες ημέρες της δοκιμαστικής έκδοσης καθόρισαν πότε θα ανοιγοκλείνουν τα σχολεία;

5. Τι γίνεται με τα προσωπικά δεδομένα;

Το υπουργείο Παιδείας επικαλείται την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και ισχυρίζεται ότι έχει λάβει άδεια για το επίμαχο λογισμικό. Ωστόσο, η Αρχή έκρινε ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι αντίθετη με το θεσμικό πλαίσιο. Παράλληλα, στη γνωμοδότησή της εντοπίζει σωρεία προβλημάτων στην Εκτίμηση Αντικτύπου που διεξήγαγε το υπουργείο Παιδείας, όπως όφειλε στο πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR). Επίσης δίνει προσθεσμία τριών μηνών για την τροποποίησή της.

Η Αρχή επισημαίνει, μεταξύ άλλων, πως η Εκτίμηση Αντικτύπου του υπουργείου Παιδείας: δεν παρέχει επαρκή αιτιολόγηση για την παράκαμψη της διαδικασίας λήψης γνώμης των χρηστών, εμπεριέχει αβάσιμα επιχειρήματα του υπευθύνου επεξεργασίας (ΥΠΑΙΘ), διατηρώντας «εμπιστευτικά» ορισμένα μέτρα που εφαρμόζει, παραθέτει απλώς και άκριτα την πολιτική της εταιρίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Αναφορικά με τους κινδύνους που ληφθήκαν υπόψη, η Αρχή σημειώνει ότι: απουσιάζουν ή δεν αναλύονται επαρκώς μια σειρά κινδύνων που σχετίζονται με την επέμβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ απουσιάζει κάθε εκτίμηση και ανάλυση της επέμβασης ανά εκπαιδευτική βαθμίδα/τάξη, προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες των μαθητών, υπάρχει πιθανότητα διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράξη που απαγορεύεται από το Ενωσιακό Δίκαιο.

6. Υπήρξε κυβερνητική μεθόδευση;

Τον τελευταίο χρόνο, το υπουργείο Παιδείας και ειδικά η Νίκη Κεραμέως αρνούνταν να δημοσιεύσουν τη σύμβαση που δεσμεύει το ελληνικό δημόσιο με τη Cisco. Η ισχύουσα νομοθεσία είναι ξεκάθαρη και προβλέπει την ανάρτηση τέτοιου είδους συμβάσεων στη Δι@υγεια. Ωστόσο, η υπουργός Παιδείας επέμενε να παραβιάζει τη νομοθεσία.

Η νομικός που υπογράφει τις επίσημες μεταφράσεις των συμβάσεων είναι την ίδια στιγμή μετακλητή υπάλληλος στο ιδιαίτερο γραφείο της Νίκης Κεραμέως και ορισμένη από την ίδια την υπουργό στη θέση της Υπεύθυνης Προστασίας Δεδομένων του ΥΠΑΙΘ (DPO σύμφωνα με το GDPR). Είναι η ίδια που υπογράφει την αβάσιμη Έκθεση Αντικτύπου προς την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και μεταφράζει ως δωρεάν τη δοκιμαστική έκδοση στην επίσημη μετάφραση της σύμβασης από τα αγγλικά στα ελληνικά (trial ≠ free).

Επίσης, στις 28 Δεκεμβρίου 2020 ο διευθυντής (!) του γραφείου του υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη έστειλε επιστολή στην «Κοινωνία της Πληροφορίας» (ΚτΠ ΑΕ), με την οποία ζητούσε την αγορά 154.000 αδειών Cisco Webex for Education 12μηνης χρήσης για τις ανάγκες του υπουργείου Παιδείας. Ως αιτιολογία παρουσιάζονται οι έκτακτες συνθήκες της πανδημίας και η ανάγκη για τηλεκπαίδευση, η οποία ωστόσο είχε ξεκινήσει πριν από 9 μήνες. Την ίδια μέρα ακριβώς, οι Εργολάβοι των σχετικών συμβάσεων του ΣΥΖΕΥΞΙΣ-2, έστειλαν επιστολή στην ΚτΠ ΑΕ με την οποία πρότειναν την αντικατάσταση αδειών λογισμικού της εταιρείας HUAWEI με αυτές της Cisco.»

Αντιλαμβάνεστε ότι τα προμνημονευόμενα σκιαγραφούν μια εν πολλοίς εξαιρετικά προβληματική και ύποπτη εικόνα, όχι μόνο ως προς καθαυτή την πολιτική απόφαση επιλογής

ανάθεσης στη συγκεκριμένη εταιρεία, αλλά -ακόμη χειρότερα- ιδίως ως προς τους μετέπειτα εντελώς αδιαφανείς και παράτυπους χειρισμούς, την εμπλοκή εντεταλμένων προσώπων, την αδιαφορία για τις συστάσεις της ΑΠΔΠΧ, αλλά και τις μέχρι σήμερα διαρκείς υπεκφυγές και ασάφειες εκ μέρους του Υπουργείου για την κατάσταση.

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάσθε:

1. Πώς τοποθετείστε ειδικά και εμπεριστατωμένα κατά λόγο αρμοδιότητας στα προαναφερθέντα συγκεκριμένα ερωτήματα του Παρατηρητηρίου για την Παιδεία και στους ισχυρισμούς των συντακτών του άρθρου;

Ειδικώς προς την κ. Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

2. Ισχύει ότι η ανταγωνιστική πρόταση η οποία απερρίφθη θα απέβαινε πολύ πιο συμφέρουσα για το Δημόσιο, και αν ναι, για ποιον λόγο επελέγη η εταιρεία Cisco ως πάροχος;

3. Τι συνέβη εν τέλει με τις συστάσεις της ΑΠΔΠΧ; Είχατε λάβει εξαρχής την έγκριση/άδειά της, συμμορφωθήκατε εκ των υστέρων με τη γνωμοδότησή της, ή τίποτε από τα δύο; Ποια είναι η αληθής εκδοχή και ποια η κατάσταση σήμερα;

4. Ισχύει η εμπλοκή μετακλητής υπαλλήλου σας στη διαδικασία όπως προπεριγράφεται; Για ποιον λόγο στην ελληνική εκδοχή της σύμβασης μετέφρασε εμφανώς λανθασμένα για τον κάθε γνωρίζοντα στοιχειωδώς την Αγγλική ως «δωρεάν» μια απλώς «δοκιμαστική» έκδοση; Περαιτέρω, αφ' ης στιγμής η εν λόγω μετακλητή υπάλληλος έχει ορισθεί από εσάς ως Υπεύθυνη Προστασίας Δεδομένων του Υπουργείου (DPO) και άρα εξ ορισμού γνώστρια του σχετικού πλαισίου του Γενικού Κανονισμού, πώς δικαιολογείτε την εκ μέρους της σύνταξη ανεπαρκούς κατά την ΑΠΔΠΧ Έκθεσης Αντικτύπου για τόσο σπουδαίο ζήτημα;

Ειδικώς προς τον κ. Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης

5. Είναι αληθή τα όσα αναφέρονται περί της συγκεκριμένης εμπλοκής του διευθυντή του γραφείου σας; Αν ναι, παρακαλώ όπως ενημερώσετε με ποια αρμοδιότητα ενήργησε σχετικά το συγκεκριμένο πρόσωπο, πώς δικαιολογείται ο έκτακτος χαρακτήρας επί κατάστασης συνεχιζόμενης για περισσότερο από 9 μήνες, και γιατί κατά τη γνώμη σας ταυτίζονται χρονικά οι ενέργειές του με εκείνες των εργολάβων των σχετικών συμβάσεων του ΣΥΖΕΥΞΙΣ-2;

Η ερωτώσα Βουλευτής

Αγγελική Αδαμοπούλου
Βουλευτής Α΄ Αθηνών, Μέρα25

Γεώργιος Λογιάδης

Βουλευτής Ηρακλείου ΜέΡΑ25

Κρίτων Αρσένης

Βουλευτής Β2΄ Δυτ. Τομέα Αθηνών, ΜέΡΑ25